

KOP- SOLĪ

“Vadītājs viens pats
nevar neko izdarīt.”

Uldze Strazdiņa,
Valmieras biedrības
amatierkolektīva vadītāja

6. lpp.

APRĪLIS 2021 | #4 (1127) | WWW.LNS.LV

4. lpp.

DOMAS PAR KULTŪRAS DZĪVI PANDĒMIJAS KARSTUMĀ

Laikā, kad strādāju pie šī raksta, Latviju satrauc jauna pandēmijas realitāte, kura ilgst jau gandrīz gadu. Katru Latvijas ģimeni skāruši jauni ierobežojumi. Iepriekš nepamanīti ieradumi nu kļuvuši par neiespējamu greznību. Viena no tādām ir kultūras pasākumu apmek-

lēšana. Mēs, skatītāji, ar nepacietību gaidām, kad atkal varēsim piedalīties kultūras pasākumos. Piedāvāju nelielu interviju ar vairākiem Ventspils reģionālās biedrības pārstāvjiem. Sazināties palīdzēja tulce Ina Rutkovska.

11. lpp.

LIDOSTA RĪGA TURPINA PILNVEIDOT PAKALPOJUMUS CILVĒKIEM AR DZIRDĒS TRAUČĒJUMIEM

2020. gadā starptautiskā lidosta Rīga ir iekļuvusi piecu labāko lidostu vidū Eiropā Starptautiskās lidostu padomes un Eiropas Cilvēku ar invaliditāti foruma balvai nominācijā *Lidostu vides pieejamība*. Balvu piešķir lidostām ar augstas kvalitātes apkalpošanas kultūru pasažieriem ar īpašām vajadzībām.

Neapstājoties pie sasniegtā, lidosta Rīga turpina darbu pie pakalpojumu pieejamības uzlabošanas cilvēkiem ar invaliditāti.

Latvijas Nedzirdīgo savienībai (LNS) šogad jau bija vairākas tikšanās (Zoom platformā) ar Gunti Leimani, Virszemes apkalpošanas departamenta Pasažieru apkalpošanas nodaļas Cilvēku ar īpašām vajadzībām (PRM) apkalpošanas aģentu grupas vadītāju. Pārsprīdām, ko lidosta vēl varētu piedāvāt vārdzirdīgiem un nedzirdīgiem ceļotājiem. G. Leimanis arī atbildēja uz jautājumiem, ko uzdeva nedzirdīgie cilvēki, kas izvēlas ceļot ar lidmašīnu.

KOPSOLĪ LASIET

2.-3. OFICIĀLĀS ZIŅAS

- LNS biedru statistika 2020. gadā
- Iespēja iegādāties surdotehniku
- Par Covid-19 vakcīnu un vakcināciju
- LNS valdes un domes sēžu apskats

4.-5. BIEDRĪBU ZIŅAS

- Ventspils biedrībā runā par kultūru
- Kas jauns Rīgas biedrībā?
- Par uzņemšanu Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā
- Eiropas stratēģija invaliditātes jomā

6.-7. INTERVIJAS

- “LNS Gada amatiermākslinieks vai amatiermākslinieku kolektīvs 2020” - Valmieras biedrības kolektīva vadītāja Uldze Strazdiņa
- Zinaīdas Panjtas ceļojums atmiņās

8.-9. NODARBINĀTĪBA

- Maira Laumete stāsta par dzīvi un darbu Anglijā

10. VĒSTURE

- Nedzirdīgā princese Alise glābj ebreju ģimeni

11. AKTUALITĀTES

- Lidosta Rīga turpina pilnveidot pakalpojumus cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem

12. DAŽĀDI

- Jubilāri
- Līdzjūtības
- LTV1 jaunumi
- Atvadu vārdi Manefai Uljanovai

BIEDRU STATISTIKA 2020. GADĀ

Salīdzinājumā ar gada sākumu LNS biedru skaits gada beigās ir nedaudz samazinājies. 2020. gada sākumā LNS bija 1635 biedri, bet gada beigās – 1616. No tiem 1567 ir nedzirdīgie un 49 – dzirdīgie.

Gada laikā 26 biedri ir miruši, 8 izslēgti, 8 mainījuši biedrību un 15 uzņemti.

Lielākā daļa jeb 1532 biedri ir latvieši, 76 ir nepilsoņi un 8 – citas valsts pilsoņi.

Visvairāk nedzirdīgo biedru ir pensionāri – 463. Grupā no 50 līdz 62 gadiem ir 404 biedri, no 40 līdz 49 gadiem – 284, no 30 līdz 39 – 276, no 25 līdz 29 – 93, bet no 18 līdz 24 gadiem – 47 biedri. Vecuma grupā līdz 39 gadiem vīriešu ir vairāk nekā sievietes, savukārt vecumā no 40 gadiem vairāk ir sievietes. Kopumā sievietes LNS ir vairāk nekā vīrieši.

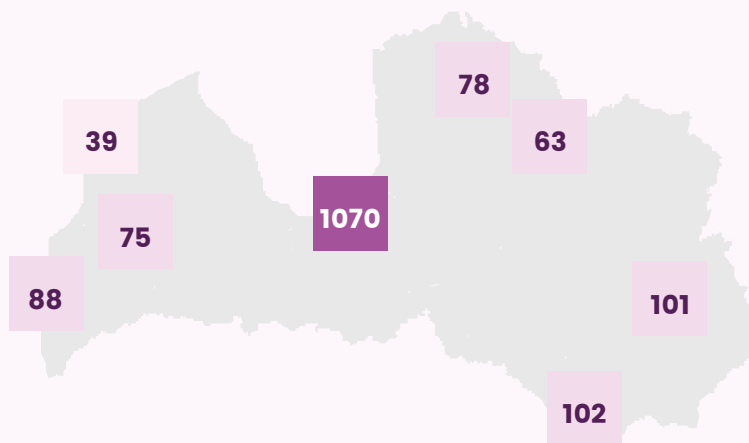
Rīgas reģionālajā biedrībā, protams, ir visvairāk biedru – 1070. Nākamā pēc biedru skaita ir Daugavpils reģionālā biedrība, kurā ir 102 biedri. 101 biedrs ir Rēzeknes biedrībā, Liepājas biedrībā – 88, Valmieras biedrībā – 78, Kuldīgas biedrībā – 75, Smiltenes biedrībā – 63, savukārt vismazāk biedru jeb 39 ir Ventspils reģionālajā biedrībā.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis to biedru skaits, kuri nav samaksājuši biedru naudu, – 111 biedri.

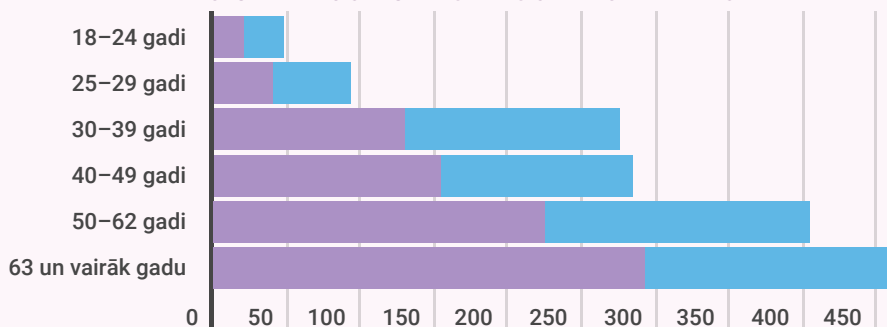
Interesanti, ka 9 jeb 1% biedru nav invaliditātes grupas. Pirmā invaliditātes grupa ir 36 jeb 2% biedru, otrā – 124 jeb 8% un trešā – 1398 jeb 89%.

2020. gadā 7 biedri studējuši augstākās izglītības iestādē, 22 biedri – arodskolā vai profesionālajā vidusskolā, bet 13 biedri mācījušies vispārīgizglītojošā skolā. No visiem nedzirdīgajiem biedriem lielākajai daļai – 714 – ir pamatzglītība, 355 ieguvuši vidējo izglītību, 216 – vidējo profesionālo, 123 – sākumskolas vai nepabeigtu pamata un 73 – profesionālo vai arodizglītību. Augstākā izglītība ir tikai 79 nedzirdīgajiem biedriem, bet 7 biedriem nav izglītības.

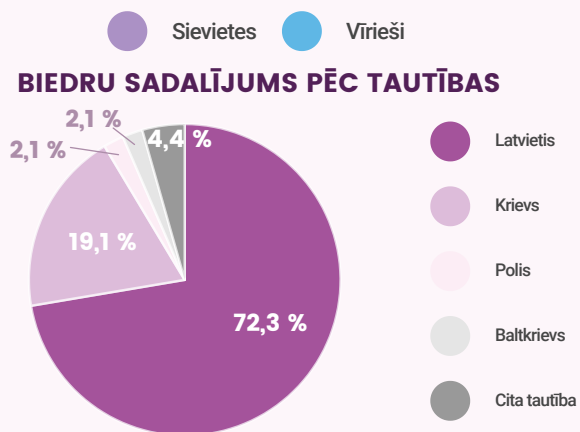
Lielākā daļa jeb 1264 biedri dzīvo pilsētā, 154 biedri dzīvo ārpus Latvijas, savukārt 149 biedri – pagastā vai ciemā. Nedzirdīgajiem biedriem ir 313 dzirdīgi un 168 nedzirdīgi bērni. ●

BIEDRU SADALĪJUMS PĒC VECUMA UN DZIMUMA

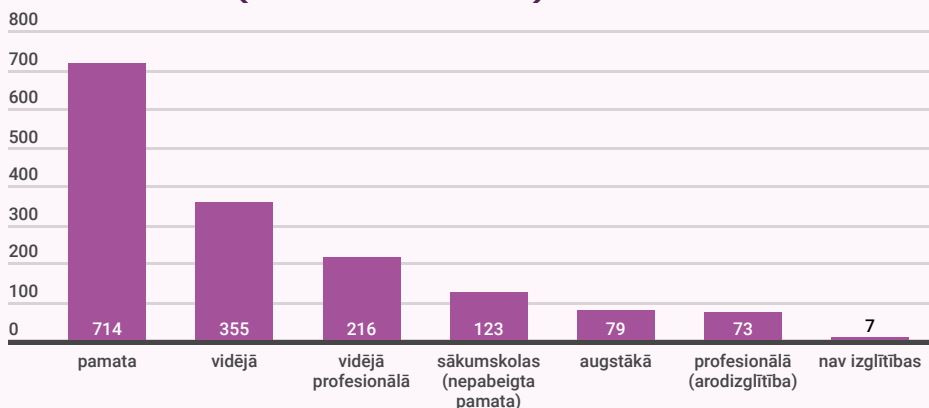
BIEDRU SADALĪJUMS PĒC TAUTĪBAS

BIEDRU BĒRNU SKAITS – 480 BĒRNI

BIEDRU (AR DZIRDES ZUDUMU) IZGLĪTĪBAS LĪMENIS

—Linda Brila

IESPĒJA IEPIRKTIES SURDOTEHNIKA.LV

SIA LNS Surdotehniskās palīdzības centrs ir pielāgojis Covid-19 apstākļiem un piedāvā klientiem iespēju saņemt preces, izmantojot savu internetveikalu www.surdotehnika.lv.

Piedāvājumā ir deviņas galvenās produktu kategorijas: dzirdes aparāti, dzirdes aparātu baterijas, dzirdes aparātu piederumi, TV cilpas, komunikatori, laikrāži ar vibrāciju, trauksmes ierīces un dzirdes aizsardzības līdzekļi.

Pašreiz pieprasītākās preces ir dzirdes aparātu kopšanas komplekti, individuālā auss ieliktna skaņas caurulītes un dzirdes aparātu baterijas.

Izvēlēto preci var apmaksāt tiešsaistē, komentāros ierakstot, kā vēlaties preci saņemt – ar *Omniva* pakomāta vai *Latvijas Pasta* starpniecību.

Vēršam uzmanību, ka internetveikalā dzirdes aparāti netiek pārdoti, jo tie ir jāpielāgo individuāli, ņemot vērā katra cilvēka dzirdes zudumu. Internetveikalā tos iespējams aplūkot, lai gūtu ieskatu par dzirdes aparātu tehnoloģijām un atšķirībām starp modeļiem. Surdotehniskās palīdzības centrs piedāvā iespēju izmēģināt dzirdes aparātu līdz 30 dienām. Speciālista pakalpojuma cena dzirdes aparāta pielāgošanai ir 22,17 EUR.

Vairāk informācijas zvanot vai rakstot SMS uz tālr. +371 29196805 vai rakstot uz e-pastu: surdocentrs@surdocentrs.lv

Esiet laipni aicināti izmantot www.surdotehnika.lv! ●

—Inese Immure

SVARĪGĀKAIS PAR COVID-19 VAKCĪNU UN VAKCINĀCIJU

Joprojām visaktuālākā tēma ir Covid-19 vakcīnas un vakcinācijas process. Lai nedzirdīgie cilvēki saņemtu pilnu informāciju par to, Latvijas Nedzirdīgo savienība sadarbībā ar Vakcinācijas projekta biroju 22. martā organizēja vebināru.

Attālinātajā sanāksmē piedalījās Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas ārste infektoloģe un imunizācijas speciāliste Liene Čupāne, kas stāstīja par vakcināciju un vakcīnu veidiem, un Vakcinācijas biroja pārstāve Agnese Strazda, kas informēja par vakcinācijas procesa organizēšanu Latvijā. Dalībniekiem bija iespēja uzdot jautājumus. Vebināru zīmju valodā tulkoja Brigita Lazda.

Ārste L. Čupāne sniedza vispārīgu ieskatu par to, kas ir imunizācija un vakcinācija, kā darbojas vakcīnas un kāds ir to sastāvs. Viņa arī informēja, kādas vakcīnas ir Latvijas valsts imunizācijas kalendārā un kādas ir citas pieejamās vakcīnas, un kādas mēdz būt tipiskākās reakcijas pēc jebkuras vakcinācijas. Pēc tam viņa pastāstīja, kas ir SARS-CoV-2 vīruss un no kā Covid-19 vakcīna var pasargāt.

Savukārt Vakcinācijas biroja pārstāve A. Strazda pastāstīja par vakcinācijas procesa organizēšanu Latvijā: kā tiek organizētas prioritārās grupas, kā notiek pieteikšanās vakcīnai un kādā veidā iedzīvotāji saņem paziņojumu par vakcināciju.

Vebināra ierakstu par Covid-19 vakcīnu un vakcinācijas procesu var noskatīties šeit: www.ej.uz/3tn2.

Vairāk informācijas par šo tēmu var iegūt gan Zaļu valsts aģentūras mājaslapā (arī krievu valodā) www.zva.gov.lv, gan Slimību profilakses un kontroles centra mājaslapā www.spkc.gov.lv.

Ja jums ir kādi jautājumi par vakcīnu un vakcinācijas procesu, rakstiet uz e-pastu: covidjautajumi@spkc.gov.lv. ●

LNS VALDES UN DOMES SĒŽU APSKATS

Kārtējā LNS valdes sēdē, kas notika 2021. gada 16. martā, tika izskatīti vairāki jautājumi un pieņemti vairāki lēmumi.

Valde nolēma:

- iesniegt LNS domei apstiprināšanai LNS 2020. gada pārskatu;
- iesniegt LNS domei apstiprināšanai LNS 2020. gada budžeta izpildes pārskatu;
- iesniegt LNS domei apstiprināšanai LNS 2021. gada 1. budžeta grozījumu projektu;
- sasaukt LNS domes sēdi attālināti 2021. gada 31. martā plkst. 11.00.

Tika pieņemts arī lēmums apstiprināt LNS domes 2021. gada 2. sēdes darba kārtību:

- LNS 2020. gada budžeta izpilde,
- LNS 2020. gada pārskats,
- LNS 2021. gada budžeta 1. grozījumi,
- 2020. gada LNS biedru statistika,
- dažādi jautājumi.

LNS dome sēdē, kas notika 31. martā, nolēma:

- apstiprināt LNS 2020. gada budžeta izpildi;
- apstiprināt LNS 2020. gada pārskatu;
- apstiprināt LNS 2021. gada budžeta 1. grozījumus;
- pieņemt zināšanai informāciju par LNS 2020. gada statistiku;
- uzdot visām LNS reģionālo biedrību valdēm turpināt personu ar dzirdes zudumu, kuri nav LNS biedri, apzināšanu un iekļaušanu LNS;
- noteikt atbildīgo par lēmuma izpildi LNS viceprezidenti. ●

Teksts: Dana Lurina Foto: Ievas Geiges-Preiss un Jeļenas Uljanovas personiskie arhīvi

DOMAS PAR KULTŪRAS DŽĪVI PANDĒMIJAS KARSTUMĀ

(Turpinājums no 1.lpp.)

Uz jautājumiem par kultūras dzīves pieejamību atbild Ventspils reģionālās biedrības biedri.

Ieva Geige-Preiss: No 2017. gada esmu Ventspils reģionālās biedrības priekšsēdētāja, no 2018. gada – arī sociālās rehabilitācijas darbiniece.

Esmu arī Rīgas Stradiņa universitātes 4. kursa studente.

Jeļena Uljanova: Četrus gadu vecumā es zaudēju dzirdi. Mūsu ģimenē bija 12 bērni, no kuriem septiņi bija dzirdīgi, bet pieci – vājdzirdīgi. Mēs dzīvojam Jēkabpils rajona

Kūkās. Līdz 4. klasei mācījos Valmieras Vājdzirdīgo skolā, pēc tam pārgāju uz Rēzeknes Nedzirdīgo skolu, kur mācījos no 5. līdz 10. klasei. Pēc tam divus gadus mācījos Rīgā par šuvēju. Galvaspilsētā centos atrast darbu, bet man piemērota vakance bija Ventspilī, un tā kopš 20 gadu vecuma dzīvoju un strādāju šajā pilsētā.

Normunds Dāvids: Es un mana māsa piedzimām nedzirdīgi. Uzskatu, ka to ietekmēja fakts, ka tēva brālis bija nedzirdīgs. Mācījos Rīgas Nedzirdīgo skolā līdz 8. klasei. Visi teica, ka man ir laba valoda un ka varu turpināt mācīties. Domāju, ka tālāk varētu mācīties Valmieras Vājdzirdīgo skolā, bet radās problēmas ar apmaksu. Tā nokļuvu Rīgas internātskolā.

Kā vērtējat kultūras pasākumu pieejamību Latvijā salīdzinājumā ar citām valstīm?

Ieva Geige-Preiss: Lai apmeklētu kultūras pasākumus, problēmu nav, jo apkārtējie cilvēki ir atsaucīgi un pretimnākoši, bet ir maz informācijas par kultūras notikumiem. LNS cenšas atspoguļot visus pasākumus. Jaunu informāciju saņemu *WhatsApp* vai *Facebook*.

Jeļena Uljanova: Man arī problēmu nav. Vienīgi, piemēram, kad muzejos gids kaut ko stāsta un nav tulka, tad, protams, ir grūti saprast, bet, ja tulks ir, tad viss kārtībā. Par citām valstīm grūti spriest, manuprāt, visur ir vienādi, bet Latvijā ir labāk.

Normunds Dāvids: Lielākoties problēmu nav, bet gadījumos, ja nav tulka un man rodas jautājumi, tad ar pārējiem sazinos rakstiski. Tāpat attiecībā uz pasākumiem – ja ir tulks, tad vērts apmeklēt, bet, ja nav, tad piedalīties ir bezjēdzīgi, jo nespēju saprast. Salīdzinot situāciju citur un pie mums, Latvijā ir labāk.

Kādus kultūras pasākumus mēdzat apmeklēt?

Ieva Geige-Preiss: Apmeklēju Livonijas ordeņa muzeju, Brīvdabas muzeju. Kopā ar biedrības cilvēkiem piedalījos Ventspils pilsētas svētku parādē, apmeklējām konfekšu fabriku *Gote Saldū*, kur uzzinājām, kā gatavo un fasē konfektes. Parasti cenšamies piedalīties ikgadējos festivālos, kas notiek Pasaules nedzirdīgo dienā. Tur visi dzied, dejo, rāda teātra izrādes, pantomīmas, un katru gadu svētki notiek dažādās pilsētās. Piemēram, pagājušajā gadā tie notika Rīgā, bet aizpagājušajā – Ventspilī. Dalībnieki ir no visas Latvijas. Plānots, ka šogad svētki notiks 5. jūnijā Kuldīgā.

Jeļena Uljanova: Es apmeklēju tikai mūsu biedrības rīkotos pasākumus, piemēram, festivālu, kas notika Ventspilī, kā arī Pasaules nedzirdīgo dienas pasākumu, kas notika Rīgā. Agrāk Ventspils RB biedri ļoti aktīvi iesaistījās amatiermākslā (skat. foto).

Normunds Dāvids: Es apmeklēju pilsētas svētkus, arī tos, kas notiek Rīgā, dodos uz muzejiem, piemēram, Rundāles, Livonijas ordeņa un Jaunmoku pili – vietu pirms Tukuma, kur parasti notiek kāzas. Pavasarī apmeklēju izstādes, ar prieku dodos uz Lieldienu, Ziedu festivālu un Jūras svētkiem.

Cik bieži gada laikā apmeklējat kultūras pasākumus?

Ieva Geige-Preiss: Apmēram piecas līdz sešas reizes gadā.

Jeļena Uljanova: Divas vai trīs reizes.

Normunds Dāvids: Četras līdz piecas reizes.

Ar kādām problēmām saskārāties, apmeklējot kultūras pasākumus?

Ieva Geige-Preiss: Biedrībā ir daudz vecu cilvēku, līdz ar to nav lielas aktivitātes. Vairāki jaunieši aizbraukuši strādāt ārzemēs. Tāpēc varu uzskatīt, ka grūtību nav.

Jeļena Uljanova: Man svarīgi, lai es saprastu, kas notiek apkārt. Tā kā visu saprotu, tad nevaru teikt, ka ir kādas problēmas.

Uzstājas Aina Poikāne un Alberts Kokins

Ventspils RB tautas deju kolektīvs

Normunds Dāvids: Kad man ir saraksts, kur kas notiek un kā tur nokļūt, tad viss ir kārtībā. Ja nu kaut ko nezinu un vajag pajautāt, tad visu varu uzzināt, uzrakstot savu jautājumu uz papīra un lūdzot man atbildēt rakstiski.

Kā jūs ietekmējis pandēmijas izraisītais kultūras dzīves trūkums?

Ieva Geige-Preiss: Nedrīkst satikties, līdz ar to nav iespējas visiem kopā parunāties. Parasti otrdienās un ceturtdienās kopā lasījām ziņas – mēs bez maksas saņemam avīzi *Ventas Balss*. Tagad nenotiek nekādi pasākumi, piemēram, pat Ziemassvētkos nebija iespēja sapulcēties.

Jeļena Uljanova: Visu laiku jābūt mājās, nedrīkst doties uz biedrību, uz kafetēriņu...

Normunds Dāvids: Savukārt man nebūtu pat laika kaut kur braukt, jo ir ļoti daudz darba gan dienas, gan nakts maiņā. Domāju, ka to ietekmējusi šobrīdējā situācija. ●

—Ivars Kalniņš

RĪGAS BIEDRĪBAS ZIŅAS

Sākušās Rīgas reģionālās biedrības grupu pārvēlēšanas kopsapulces. Pirmo reizi LNS vēsturē pirmās divas grupas kopsapulces notika attālināti – Zoom platformā. Lielākā daļa mūsu biedru ir skeptiski noskaņoti par kopsapulces organizēšanu attālināti. Diemžēl valstī noteikto epidemioloģisko ierobežojumu dēļ citu variantu nepastāv, lai biedri varētu sapulcēties. Tomēr pašreizējos apstākļos biedri pilnveido savas prasmes izmantot dažādus saziņas kanālus.

Cerība

26. martā Zoom platformā norisinājās mākslinieku kopas Cerība kopsapulce, kurā piedalījās 15 mūsu mākslinieki. Šīs kopas vadītāja Madara Indriksone sniedza atskaites ziņojumu. Pēc klātesošo dis-

kusijas kopas vadības darbs tika novērtēts kā apmierinošs. Uz kopas vadītāja vietu kandidēja Madara Indriksone, kas ieguva vairākuma atbalstu. Komandā ar viņu būs Ieva Vilciņa un Madara Liepiņa. Apsveicam! Lai māksliniekiem turpmākajos divos gados veiksmīga sadarbība un dzimtu jaunas saistošas idejas!

Raiņa vidusskolas grupa

30. martā Raiņa vidusskolas grupas kopsapulce arī notika Zoom platformā. Tajā piedalījās seši biedri. Pēc šīs grupas vadītājas Ineses Immures atskaites ziņojuma klātesošie grupas darbu novērtēja kā pozitīvu. Uz turpmākajiem diviem gadiem par šīs grupas priekšsēdētāju atkārtoti un vienbalsīgi ievēlēja Inesi Immuri. Apsveicam! Lai grupai izdodas piesaistīt jaunus biedrus. ●

IZMAIŅAS LNS RĪGAS RB GRUPU KOPSAPULČU GRAFIKĀ

Zemgales grupa – 8. maijā pl. 17.00

Vidzemes grupa – 15. maijā pl. 11.00

Latgales grupa – 15. maijā pl. 17.00

Kurzemes grupa – 15. maijā pl. 11.00

Minētās grupu kopsapulces notiks attāli-

nāti – Zoom platformā.

Ja kādam ir vajadzīga palīdzība, lūdzam sazināties ar Rīgas RB priekšsēdētāju Ivaru Kalniņu vai klientu apkalpošanas speciālisti Ievu Rusuli. ●

PAR UZŅEMŠANU RĪGAS ĒBELMUIŽAS PAMATSKOLĀ

2021./2022. m. g. Rīgas Ēbelmuižas pamatskola aicina skolēnus ar dzirdes traucējumiem, ar garīgās attīstības vai vairākiem attīstības traucējumiem mācīties šādās izglītības programmās:

- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem (kods 21015211),
- speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem (kods 21015811),
- speciālās pamatizglītības prog-

ramma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem (kods 21015911),

pēc pamatizglītības iegūšanas:

- profesionālās pamatizglītības programma *Mājturība* (kods 2281401),
- profesionālās pamatizglītības programma *Ēdināšanas pakalpojumi* (kods 22811021).

Informācija par uzņemšanas noteikumiem skolas mājas lapā www.rnbi.lv.

Skolas kancelejas darba laiks no plkst. 9.00 līdz 17.00, tālrunis 67181907. Skola atrodas Rīgā, Graudu ielā 21. ●

EUD VEBINĀRS: EIROPAS STRATĒGIJA INVALIDITĀTES JOMĀ NO 2021. LĪDZ 2030. GADAM

31. martā Eiropas Nedzirdīgo savienība (*European Union of the Deaf – EUD*) organizēja vebināru, kura laikā tika apspriesta jaunā Eiropas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģija no 2021. līdz 2030. gadam.

Kopš 2019. gada Eiropas Komisija (EK) ir vērtējusi Eiropas Personu ar invaliditāti stratēģijas (no 2010. līdz 2020. gadam) ietekmi un īstenošanu un secināja, ka stratēģija patiešām ir būtisks, atbilstošs un efektīvs instruments ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesību ieviešanai Eiropas Savienības (ES) līmenī. Tāpēc EK nākamajai desmitgadi ievieša jaunu un uzlabotu stratēģiju attiecībā uz personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju no 2021. līdz 2030. gadam tika izstrādāta, cieši konsultējoties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas pārstāv personas ar invaliditāti, un EUD bija aktīva loma visā procesā.

2010.–2020. gada stratēģijas izvērtēšanā EUD cieši sadarbojās ar EK un piedāvāja konkrētus ieteikumus Eiropas Personu ar invaliditāti stratēģijai 2021.–2030. gadam. EUD publicēja novērtējumus, ziņojumus ar ieteikumiem, piedalījās stratēģiskos dialogos, konferencēs un pasākumos, komunicēja ar visiem attiecīgiem partneriem, piemēram, Eiropas Parlamentu, popularizēja tā prioritātes par nedzirdīgo iespēju iekļaušanu stratēģijā visās tās darbības jomās.

Vebināra ierakstu varat noskatīties vietnē www.ej.uz/c5g8. ●

MIERĪGI. VISS IR LABI...

“Vadītājs viens pats nevar neko izdarīt,” uzskata Uldze Strazdiņa. Šodien viesos ir pedagoge, kura ne tikai māca bērnus runāt un dejot, bet arī stāsta, kas vieno viņas audzēkņus.

Lūdzu, pastāstiet mazliet par sevi.

Esmu valmieriete. Jau 40 gadus strādāju Valmieras Gaujas krasta vidusskolā – attīstības centrā (agrāk: Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internātskola). Esmu speciālā pedagoge bērniem ar dzirdes traucējumiem un logopēde bērniņiem, kuri mācās pareizi runāt. Vēl mācu bērniem no 1. līdz 4. klasei tautiskās dejas un vadu deju un kustību nodarbības Valmieras Nedzirdīgo biedrībā. Esmu ļoti pateicīga LNS vadībai par izteikto atzinību Valmieras biedrības amatieru kolektīvam.

Kas ietekmēja jūsu profesijas izvēli?

Nekad nebiju domājusi, ka strādāšu ar bērniem, kuriem ir dzirdes traucējumi. Pēc skolas beigšanas manas klasesbiedrēnes mamma, kura bija Vājdzirdīgo bērnu internātskolas direktora vietniece, teica, ka skolā vajadzīga audzinātāja. Viņai izdevās mani pierunāt. Kaut gan es dzīvoju uz tās pašas ielas, kur atradās šī skola, nekad nebiju domājusi, ka kādreiz tajā ieiešu...

Cik ilgi mācījāties zīmju valodu?

Mana zīmju valoda nav ļoti augstā līmenī, bet es visu laiku mācos. Tā kā mans galvenais uzdevums ir mācīt bērnus ar dzirdes traucējumiem runāt, tad es vairāk saziņā ar viņiem izmantoju runu. Mani ļoti saprot arī dejojāji Nedzirdīgo biedrībā. Ja kaut kas nepieciešams, tad man vienmēr gatavas palīdzēt ir biedrības brīnišķīgās tulces un priekšsēdētāja Dace Lāce.

Kur rodat iedvesmu darbam?

Man ļoti patīk teātris, kino, pastaigas un atpūta dabā, ekskursijas, tikšanās ar draugiem un sarunas ar ģimeni. Esmu dejojusi tautiskās dejas kopš piecu gadu vecuma, tāpēc jebkurš deju koncerts ir kā manējais.

Kad sapratāt, ka esat sasniegusi panākumus darbā?

Es priecājos par katra bērna varēšanu un panākumiem, par to, kā viņam veidojas valoda un ka viņš var iekļauties sabiedrībā. Man ir prieks, ka gan bērniem, gan pieaugušajiem dejojājiem biedrībā patīk tas, ko viņi dara, un ka viņi uzstāšanās reizēs var iepriecināt skatītājus. Tas ir kopdarbs, jo viens neko nevar izdarīt. Ja man nebūtu manu dejojāju, kas vēlas dejot, tad es kā vadītāja būtu nulle.

Valmieras RB pārliecinošais priekšnesums LNS simtgades pasākumā

No kuriem kolēģiem jūs mācījāties?

Viena no tādām ir Hilda Jansone, kura uzrunāja mani, kad strādāja par direktora vietnieci, un pieņēma darbā skolā. Vēl varu minēt savas darbaudzinātājas Zinaīdu Āķi, Gaidu Lūsi, Dzidru Vējiņu – pedagoges, kuras ar siltiem vārdiem atceros ne tikai es, bet arī mūsu skolas absolventi.

Kādi amizanti notikumi gadījušies jūsu pedagoģiskajā praksē?

Ar skolas tautisko deju dejojājiem gatavojāmies atbildīgam koncertam Dzintaru koncertzālē. Bērniem biju piekodinājusi paņemt no mājām dežošanai uz skatuves atbilstošus apavus. Biju pārliecināta, ka visiem ir skaidrs, ko tas nozīmē. Bet par lielu pārsteigumu tieši pirms izešanas uz skatuves vienai no meitenītēm kājās ieraudzīju skaistas, romantiskas karpītes ar izteismīgiem oranžiem pušķiem. Tā uz skatuves galvenā uzmanība tika pievērsta pušķiem, nevis priekšnesumam.

Kura parastas darba dienas daļa jums ir vismīļākā?

Rīta pusē darbojos Valmieras Gaujas krasta vidusskolas attīstības centrā kopā ar pašiem mazākajiem bērniem pirmskolas grupiņā. Pēc tam dodos uz *lielo skolu*, kā es parasti saku, tur vadu tautisko deju nodarbības. Pēcpusdienā darbojos ar vājdzirdīgiem bērniem, kuri mācās vispārīgglītojošā skolā un bērnudārzā. Individuālās nodarbības man patīk vislabāk. Ļoti patīk agrs rīts, kad pie kafijas tases varu vērot, kā mostas ne tikai māja, bet arī pilsēta.

Kādu frāzi jūs lietojat visbiežāk?

Mierīgi. Viss ir labi, būs labi. Mēs mācāmies.

VALMIERAS RB VADĪTĀJA DACE LĀCE:

Sadarbība ar Uldzi Strazdiņu sākās pirms apmēram desmit gadiem, kad LNS Rehabilitācijas centrs piedāvāja Valmieras biedrībai organizēt radošās pašizpausmes nodarbības. Devos uz Valmieras Vājdzirdīgo skolu meklēt atbilstošu pedagogu, kurš varētu vadīt nodarbības. Ieteica deju skolotāju U. Strazdiņu, ar kuru mums ir izveidojusies lieliska sadarbība.

Kopš ar mums kopā ir Uldze, vienmēr varam kvalitatīvi sagatavoties ikgadējam LNS amatiermākslas festivālam un Nedzirdīgo dienas koncertam.

Uldze nodarbībās vienmēr ir laipna, pretimnākoša, nekad nedusmojas, ja kāds neierodas uz nodarbību.

Uldzei vienmēr ir ģeniālas idejas iestudējumu veidošanai. Kādi iestudējumi tiek veidoti, atkarīgs arī no cilvēku skaita. Mēģinājumi notiek vidēji divas reizes nedēļā. Mēģinājumi notiek dažādās vietās: pie Gaujas tilta, pie pilsētas kultūras nama, pie pilsdrupām. Pirms pasākuma bieži izmantojam arī Valmieras Vājdzirdīgo skolas plašo zāli, jo mūsu biedrībā nav piemērotu telpu.

Uldzei bija dažādas idejas festivālam Kuldīgā 11. jūnijā, bet šogad Covid-19 pandēmijas dēļ tas nenotiks. 14. aprīlī biedrību vadītāju sapulcē runājām, ka katra biedrība varētu sagatavot uzvedumu un to nofilmēt. ●

CEĻOJUMS ATMIŅĀS

Šīs sarunas biedre ir apmeklējusi Itāliju, Austriju, Ungāriju, Čehiju, Igauniju, Lietuvu, Krieviju, Ukrainu un daudzas citas valstis. Jau 48 gadus viņa laimīgi dzīvo laulībā ar vīru, kuru savulaik satika ballē pēc teātra izrādes. Viņa ir cilvēks, kurš sapņoja šūt modernas kleitas, bet to vietā šuva putekļu mēteļus. Zinaīda Pantja – sieviete ar brīnišķīgām atmiņām un novēlējumu, kas nosūtīts viņas pagātnē. Zinaīda Pantja un viņas vīrs Vasīlijs ir Rīgas RB biedri. Pirms stājās spēkā ierobežojumi, viņi aktīvi piedalījās biedrības un kultūras centra *Rītausma* pasākumos, bieži brīvprātīgi strādāja kultūras centra garderobē.

Lūdzu, pastāstiet mazliet par sevi.

Mani sauc Zinaīda, es piedzimu dzirdīgo ģimenē. Man ir divi brāļi – vecākais, ar kuru ir viena gada starpība, un jaunākais. Tā gadījās, ka divu gadu vecumā slimības dēļ zaudēju dzirdi. Bērnodārzu es neapmeklēju, bet, neskatoties uz to, skolas gaitas uzsāku tapāt kā citi bērni – pirmajā klasē.

Kādas ir spilgtākās jūsu bērnības atmiņas?

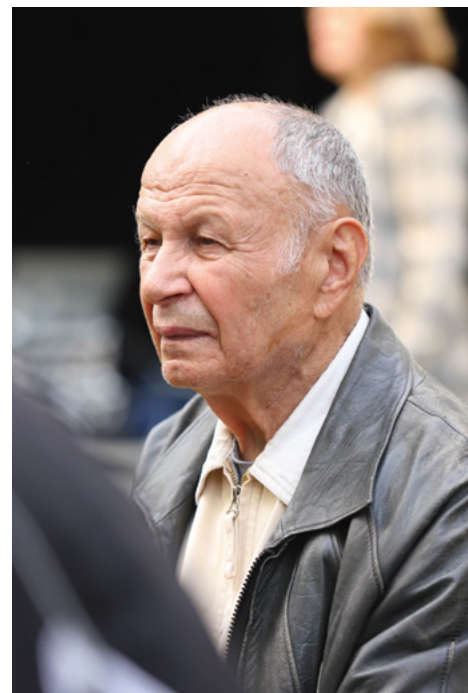
Man ļoti patīk kavēties atmiņās par bērnības laikiem. Ģimenē biju vienīgā nedzirdīgā, bet neviens nekad man nedarīja pāri. Varu teikt, ka, pateicoties vecākajam brālim, man bija ļoti interesanta bērnība. Manas mīļākās atmiņas ir saistītas ar viņu, jo vecāki visu laiku bija aizņemti, bet brālis bija kopā ar mani – darbos un nedarbos.

Kā iepazināties ar savu vīru?

Septembrī būs jau 48 gadi, kā mēs esam kopā... Ar vīru es iepazinos 1971. gadā Rīgā, kultūras centrā *Rītausma*. Viņš bija ieradies kopā ar pašdarbnieku grupu no Ukrainas, lai uzstātos mūsu skatītājiem. Parasti vakarā pēc katra pasākuma notika balle. Tur arī iepazināties. Bieži sarakstījāmies, viņš brauca pie manis ciemos, vēlāk arī es braucu uz Ukrainu viņu apciemot. 1973. gadā mēs apprecējāmies vīra dzimtenē, bet pēc kāda laika abi atgriezāmies Rīgā.

Kā izvēlējāties savu profesiju?

Kad beidzu skolu, sapratu, ka gribu šūt modernas kleitas un strādāt dzirdīgo sabiedrībā, bet mammai bija cits viedoklis. Mani aizveda uz Rīgas mācību ražošanas uzņēmumu (MRU), kurš

Zinaīda un Vasīlijs Pantjas LNS simtgades pasākumā

tolaik bija ļoti populārs. Tur dažādos amatos strādāja daudz nedzirdīgo cilvēku. Mans darbs bija saistīts ar putekļu mēteļu šūšanu, nevis ar modernām kleitām, kā agrāk biju iecerējusi. Šūt un piegriezt iemācījos pašmācības ceļā. Nostrādāju tur 15 gadus – no 1960. līdz 1975. gadam. Pēc tam sāku strādāt vīra darbavietā, kas atradās netālu no mūsu mājām. Vīram nepatika, ka agri dodos prom un vēl atgriezījos mājās, jo MRU atradās Pārdaugavā, vajadzēja pārvietoties ar diviem transportlīdzekļiem. Sāku strādāt mēbeļu ražotnē *Latvija Maskavas ielā*, kur šobrīd ir daudzdzīvokļu projekts – Krasta masīvs. Piegriezu un šuvu audumus mīkstajām mēbeļēm – dīvāniem, atpūtas krēsliem, gultām u. c. Tur nostrādāju no 1975. līdz 1996. gadam, kad Latvija kļuva neatkarīga. Bija grūti laiki, ražošana pārkārtojās – mēbeļu ražotne apstājās, algas vietā piedāvāja pat saražotās mēbeles. Neskatoties uz to, oficiāli darba attiecības pārtraucu tikai pēc trim gadiem, 1999. gadā, jo visu laiku bija tiesvedība par neizmaksātajām algām. Man patika strādāt dzirdīgo kolektīvā, jo darba kolēģi vienmēr bija atsaucīgi, pretimnākoši un bieži savā starpā jokojāmies.

Vai jums patiek ceļot?

Jā, ļoti! Esmu apmeklējusi daudzas vietas pasaulē – Itāliju, Austriju, Krieviju, biju Prāgā, Milānā... Bieži braucu uz vīra

dzimteni – Ukrainu. Pēdējais iecerētais brauciens bija paredzēts uz Grieķiju, bijām pat biļetes nopirkuši, bet neizdevās to īstenot Covid-19 pandēmijas dēļ. Pusi iemaksātās naudas atdabūjam, bet par pārējo vēl cīnāmies. Man nav vienas mīļākās vietas pasaulē, kur gribētu atgriezties vēl un vēl, bet es ar prieku vēlreiz viesotos jebkurā no vietām, kurā esmu bijusi. Tik ļoti man visur patika! Pirms braukt uz ārzemēm, internetā izskatu visus piedāvājumus – ceļa izdevumi, nakšņošana, apskates objekti, pēc tam tūrisma aģentūrā aizpildu visus dokumentus. Priekšroku dodu autobusu pakalpojumiem, jo tie ir lētāki un braucot var aplūkot dabas skatus. Labprāt piedalos rīkotajās ekskursijās pa Latviju, ko organizē nedzirdīgo atbalsta fonds *Klusums*.

Ko jūs varētu ieteikt jaunajai paaudzei, lai viņi tāpat kā jūs varētu būt laimīgi attiecībās?

Iesakmu komunicēt vienam ar otru, sarunāties. Vienmēr attiecībās gadīsies strīdi, bet vajag tomēr uzklausīt un atbalstīt otra viedokli. Mēs joprojām cenšamies darīt visu kopā. Bez kļūdām jūs neiztiksiet – ar laiku viss atrisināsies.

Ja jums būtu iespēja ar šodienas laika distanci dot sev padomu 20 gadu vecumā, ko jūs sev ieteiktu?

Būt nopietnākam, jo agrāk biju tāda gaisīga, vieglprātīga. ●

DZĪVE ANGLIJĀ: INTERVIJA AR MAIRU LAUMETI

Drīz būs 17 gadi, kopš Maira pārcēlusies dzīvot uz Angliju. Atpakaļ atgriezties neplāno, jo pilnībā apguvusi tās zemes kultūru un, kā pati par sevi saka, iesakņojusies kā koks. Strādājot par atbalsta personu, viņa padara nedzirdīgo cilvēku ikdienu ērtāku un vienkāršāku.

Lūdzu, pastāsti par sevi.

Esmu pilnīgi nedzirdīga un saziņai izmantoju zīmju valodu. Protams, kopš bērnības pamatā lietoju latviešu zīmju valodu. Man ir trīs bērni, visi esam nedzirdīgi un lietojam britu zīmju valodu. Arī mani vecāki ir nedzirdīgi. Jau kopš agras bērnības esmu nedzirdīgo vidē. Mans dzimtais uzvārds ir Damberga – tēvs ir slavenais sportists Nikolajs Dambergs. Viņš piedalījās Olimpiskajās spēlēs un 1969. gadā ieguva divas zelta medaļas un vienu bronzas medaļu vieglatlētikā.

Kāpēc pārcēlies dzīvot uz Angliju?

Mans vīrs ir no Igaunijas, un viņš jau dzīvoja Anglijā.

Kurā pilsētā dzīvo?

Esam dzīvojuši divās pilsētās, abas ir Londonas piepilsētas. Londonā nekad neesmu dzīvojuši.

Pastāsti par savu darbu.

Mans pirmais amats bija pasākumu organizētāja jauniešiem nedzirdīgo organizācijā *Royal Association for Deaf*. Jaunieši vēlas saņemt informāciju par savām tālākās izglītības iespējām, un es biju tā, kas atrod šo informāciju un nodod nedzirdīgiem jauniešiem. Tad jaunieši paši pieņem lēmumu, ko darīt tālāk. Es arī organizēju nometnes, dažādus pasākumus, kā arī nodibināju jauniešu klubu, lai saliedētu nedzirdīgos jauniešus. Tas ir svarīgi, jo Anglijā daudzi nedzirdīgie jaunieši mācās dzirdīgo skolās. Arī vakaros nav tādu atpūtas pasākumu, kas būtu piemēroti nedzirdīgiem jauniešiem. Viņi nevar izmantot to pašu, ko dzirdīgie. Šeit ļoti daudzi dzirdīgie vecāki ierobežoti komunicē ar saviem nedzirdīgajiem bērniem, tāpēc daudzi jūtas izolēti un vientuļi starp dzirdīgajiem. Tādēļ viņiem ir jāorganizē atsevišķi pasākumi.

Pēc tam es strādāju nedzirdīgo skolā. Tur pienākumi bija līdzīgi kā iepriekš, bet es centos atrast nedzirdīgos pieaugušos, kas strādā labos un atbildīgos ama-

Maira Laumete ar bērniem (no kreisās puses: Ervīns Laumets, Marfa Maire Laumete, Rodžējs Laumets, Maira Laumete)

tos, lai rādītu viņus bērniem kā paraugu. Aicināju viņus uz skolu, lai bērni redzētu, kāda var būt arī viņu nākotne un ka jebkuram ir iespēja strādāt labā darbā. Ja nebūtu šādu paraugu, nedzirdīgie bērni domātu, ka viņiem nav iespējas strādāt labā amatā. Pārsvārā tā domā bērni, kuri nāk no ģimenēm, kurās vecāki ir dzirdīgi un kuriem zīmju valodas vide praktiski nav pieejama. Svarīgs jautājums ir nedzirdīgo identitāte, lai bērni zina, saprot, lepojas un pieņem savu atšķirīgumu.

Šobrīd strādāju trešajā amatā, kas arī ir nedzirdīgo organizācijā *Royal Association for Deaf*. Man ir divi pienākumi. Pirmais ir sniegt pieaugušajiem nedzirdīgajiem palīdzību, noformējot nepieciešamos dokumentus, kas saistīti, piemēram, ar invalīdu pensijām vai pabalstiem. Un vēl esmu atbalsta persona. Pienākumi ir vienkārši, piemēram, ir cilvēki, kuriem trūkst ikdienai nepieciešamo iemaņu, tad arī palīdzu nokārtot vajadzīgās lietas. Ja šie cilvēki jūtas vientuļi, viņiem nav ar

ko parunāt, tad es ar viņiem parunājos vienkārši par dzīvi. Piemēram, es apciemoju nedzirdīgos mājās, ja viņiem trūkst informācijas vai ja nepieciešams palīdzēt noformēt kādus dokumentus. Daudzi nedzirdīgie neprot lasīt angļu valodā, tad izlasu šo tekstu un iztulkoju britu zīmju valodā.

Nesen mūžībā devās Edinburgas hercogs, Lielbritānijas karalienes Elizabetes II vīrs princis Filips. Prinča Filipa fonds atbalsta nometnes gan nedzirdīgajiem, gan dzirdīgajiem, lai veicinātu iekļaujošas nodarbības, lai jaunieši apgūtu jaunas iemaņas. Arī es esmu iesaistīta šo nometņu darbā. Mans uzdevums ir aicināt un motivēt nedzirdīgos jauniešus izmantot iespēju piedalīties nometnē. Prinča Filipa fonds atbalsta nometnes iestādēm, skolām, jauniešu klubiem, lai visiem jauniešiem vecumā no 13 līdz 25 gadiem būtu iespēja piedalīties. Nometnēs ir trīs līmeņu programmas. Jaunieši mācās, kā pavadīt brīvo laiku, tie ir pārgājieni, gulēšana teltīs, ēst

gatavošana, dažādas praktiskās iemaņas, sporta un izglītojošas nodarbības, kas attīsta mācīšanās prasmes. Kad visi trīs līmeņi ir apgūti un nokārtota pārbaude, tad jaunieši iegūst sertifikātus un nozīmi un to var ierakstīt savā CV. Tas, ka esi izgājis šo skolu, nozīmē, ka nākotnē būs iespēja sasniegt vairāk.

Kādi Anglijā ir tulku darba pienākumi?

Anglijā zīmju valodas tulks nekad rakstīto tekstu netulko un nepalīdz kārtot sociālos jautājumus – tas nav viņa pienākums. Ja nedzirdīgais grib man uzdot sociāla rakstura jautājumus, tad vērsas tieši pie manis. Ir atšķirība, ko dara tulks un ko dara sociālā atbalsta darbinieks. Manā darbavietā ir tulks, kurš tulko pa telefonu to, kas attiecas uz manu darba izpildi. Ja jāapkalpo kāds nedzirdīgais, man kā darbiniecei jārunā ar dzirdīgajiem ar tulka palīdzību. Šajā tulkošanā var iekļaut arī rakstīšanu angļu valodā, piemēram, var palīdzēt uzrakstīt tekstu profesionālā angļu valodas līmenī. Tas ir saistīts ar maniem darba pienākumiem. Bet, apkalpojot klientus, tulks tulko tikai runāto.

Kādas Anglijā ir nedzirdīgo organizācijas?

Londonā ir trīs nedzirdīgo organizācijas, mazākās es neuzskaitu. Es pati esmu vienā no šīm organizācijām. Visās nedzirdīgo organizācijās lielākā daļa darbinieku ir nedzirdīgie, viņi visu dara paši. Protams, ir arī dzirdīgie, bet viņiem obligāti jāzina zīmju valoda. Ja atnāk kāds, kurš vēlas strādāt nedzirdīgo organizācijā, bet nepārzina zīmju valodu, viņam tiek piedāvāti zīmju valodas kursi. Vienlaikus arī dzirdīgiem jauniem darbiniekiem ir iespēja ikdienā komunicēt ar nedzirdīgiem kolēģiem – tā ir laba prakse un laba izdevība. Tas palīdz arī veidot draudzīgas attiecības starp dzirdīgajiem un nedzirdīgajiem. Protams, ir jābūt vēlmei iemācīties zīmju valodu. Pie mums ir tā: ja, piemēram, satiekas divi dzirdīgie darbinieki, viņi savā starpā runā zīmju valodā. Ja garām iet nedzirdīgais, lai viņš redz sarunu. Var gadīties, ka viņi runā par darba jautājumiem, tad nedzirdīgie kolēģi arī ir lietas kursā. Nedzirdīgo skolā arī ir tāpat attiecībā uz valodas prasmēm. Arī dzirdīgajiem skolotājiem jārunā zīmju valodā, lai nedzirdīgie bērni redzētu, par ko skolotāji runā.

Vai apmeklēji kursus, lai strādātu par atbalsta personu?

Jā, esmu apmeklējusi dažādus kursus.

Maira Laumete ar meitu Marfu Mairi pie Bekingemas pils

Man nav augstākās profesionālās izglītības, bet man ir daudz dažādu sertifikātu, kā arī regulāri apmeklēju seminārus, apmācības.

Kā tu apguvi britu zīmju valodu?

Britu zīmju valodu apguvu pašmācības ceļā. Vispār kurss ir sešos līmeņos, par to ir jāmaksā, bet dažas firmas piedāvā lielākoties 1. un 2. līmeni bez maksas. Jau krietni sen apmeklēju angļu valodas kursus.

Kā tu komunicē ar dzirdīgajiem kolēģiem, kuri nemāk sazināties zīmju valodā?

Anglijā dzirdīgajiem ir labas zināšanas par nedzirdīgajiem. Nav tā, ka viņi būtu izbrīnīti vai apjukuši, satiekot nedzirdīgo. Protams, reti gadās arī tā. Lielākoties cilvēki zina, ka, satiekot nedzirdīgo, nepieciešams skaidri artikulēt, paskaidrot sacīto arī ar žestiem vai sameklēt papīru un uzrakstīt. Tagad visiem sabiedriskajās vietās ir jābūt maskās, bet nedzirdīgajiem tas apgrūtina komunikāciju. Piemēram, veikalā pārdevēji, saprotot, ka pircējs ir nedzirdīgs, noņem sejas aizsegu. Viņi saprot, ka nedzirdīgajiem nepieciešams redzēt mīmiku, pretējā gadījumā komunikācija nav iespējama. Vispār mūsu sabiedrībā ir interese par zīmju valodu – to vēlas apgūt arī dzirdīgie. Mēs vēlamies panākt, lai valsts eksāmenus var kārtot arī britu zīmju valodā. Šeit eksāmenu var

nokārtot ne tikai angļu, bet arī franču vai spāņu valodā. Tad kāpēc to nevar izdarīt britu zīmju valodā? Tā skolās ir izvēles priekšmets, bet eksāmens netiek pieprasīts. Mēs cīnāmies par to, lai varētu kārtot eksāmenu arī britu zīmju valodā.

Kādas iespējas nedzirdīgajiem apmeklēt kultūras pasākumus Anglijā?

Latvijā Nedzirdīgo savienība, piemēram, Nedzirdīgo dienā vienmēr rīko koncertus vai teātra pasākumus. Anglijā nedzirdīgo organizācija koncertus nerīko. Nedzirdīgo dienā organizācija darbojas ar sabiedrības informēšanu par saviem sasniegumiem vai risināmām problēmām. Vakarā ir tusiņš – iedzeram un papļāpājam. Anglijā nedzirdīgajiem ir savs teātris zīmju valodā, bet tas nav saistīts ar nedzirdīgo organizāciju. Tās ir izrādes, kuras pieejamas gan dzirdīgajiem, gan nedzirdīgajiem.

Ko tu dari brīvajā laikā?

Kad mani bērni bija mazi, bieži apmeklējām bērnu pasākumus, bērnu dzimšanas dienas utt. Tagad mani bērni ir pusaudžu vecumā, es cenšos kopā ar viņiem braukt ar riteniem. Mums patīk dažādas aktivitātes. Vēl mēs bieži ceļojam – gan pa Angliju, gan uz ārzemēm. Mans otrais dēls ir labs futbola spēlētājs starp dzirdīgajiem, es bieži pavadu viņu spēlēs. ●

Teksts: Valda Lutiņa Foto: independent.co.uk

NEDZIRDĪGĀ PRINCESE GLĀBJ EBREJU ĢIMENI

9. aprīlī mūžībā devās Lielbritānijas karalienes Elizabetes II vīrs Edinburgas hercogs princis Filips. Viens no Filipa lielākajiem sasniegumiem ir 1956. gadā izveidotā Edinburgas hercoga balva, kas piešķir līdzekļus jauniešu projektiem. Kopumā viņš ir bijis patrons apmēram 800 organizācijās visā pasaulē, tostarp Karaliskajam Nacionālajam nedzirdīgo institūtam (*the Royal National Institute for Deaf People*). Tāpēc šoreiz, turpinot rakstu sēriju par ievērojamiem nedzirdīgiem cilvēkiem, pastāstīsim par prinča Filipa māti, princesi Alisi no Batenbergas, kura piedzima nedzirdīga.

Prinča Filipa pirmais labdarības projekts bija hosteļa izveidošana jauniem nedzirdīgiem vīriešiem 1956. gadā Vemblijā, Londonā. Tāpat viņš 1998. gadā piekrita veikt dzirdes pārbaudi, lai sāktu kampaņu, kas mudinātu vairāk cilvēku pārbaudīt dzirdi. Prinča Filipa māte (1885–1969) bija ļoti izglītota un mācēja lasīt no lūpām angļu, franču, vācu un grieķu valodā. Viņa bija tik prasmīga lasīšanā no lūpām, ka cilvēki nav varējuši nojaust, ka viņa ir nedzirdīga.

Jāuzsver, ka arī karaliene Viktorija, kas Apvienotajā Karalistē valdīja no 1837. līdz 1901. gadam, zināja britu zīmju valodas pamatus un zīmju valodas alfabētu, jo daži karaliskās ģimenes locekļi bija vādzirdīgi vai nedzirdīgi, piemēram, viņas vedekla princese Aleksandra no Dānijas (Apvienotās Karalistes karaļa Eduarda VII sieva un karaļa Eduarda V (karalienes Elizabetes II vectēvs) māte) un viņas dēls princis Alberts Viktors.

Princese Alise bija neparasta karaliska persona, kurai palīdzība citiem bija svarīgāka par bagātību un privilēģijām. Viņa veltīja savu dzīvi labiem darbiem un garīgi izaugsmei un Eiropas karalisko ģimeņu vidū bija pazīstama ar to, ka holokausta laikā savās mājās ievada ebrejus.

Alise dzimusi 1885. gadā Vindzoras pilī. Viņa bija karalienes Viktorijas mazmeita un tika uzskatīta par skaistāko princesi Eiropā.

17 gadu vecumā Alise iemīlējās brašajā Grieķijas princī Endrjū, un 1903. gadā viņi apprecējās. Alisei un Endrjū bija četras meitas un dēls. Viņu dēls Filips vēlāk apprecēsies ar karalieni Elizabeti II. Ar saviem bērniem Alise galvenokārt sazinājās zīmju valodā.

Politisko nemieru dēļ karaliskā ģimene bija spiesta pamest Grieķiju. Viņi apmetās Parīzes priekšpilsētā, kur Alise iesaistījās labdarības darbā, palīdzot grieķu bēgļiem. Vīrs atstāja Alisi azartspēļu un izvirtību dēļ Montekarlo.

Paļaujoties uz turīgu radnieku žēlsirdību, Alise atrada spēku grieķu pareizticīgo baznīcā. Viņa kļuva arvien reliģiozāka un uzskatīja, ka saņem dievišķus vēstījumus un viņai piemīt dziedinošas spējas. Viņa ļoti vēlējās dalīties savā ticībā un mistiskajā pieredzē ar citiem, taču tika noraidīta kā garīgi nestabila.

1930. gadā Alisei bija nervu sabrukums. Pret savu gribu viņa tika ievietota psihiatriskajā klīnikā Šveicē ar šaubīgu šizofrēnijas diagnozi. Divarpus gadus viņa tika turēta ieslodzījumā Šveicē. Alise tika atbrīvota 1932. gadā. Viņa kļuva par klejotāju un ceļoja pa Eiropu, bet 1935. gadā atgriezās Grieķijā.

1941. gadā vācieši okupēja Atēnas. Alise strādāja Sarkanajā Krustā, organizējot bezmaksas ēdnīcas un veidojot patversmes bāreņiem. Viņa atvēra arī medmāsu dienestu, lai sniegtu medicīnisko aprūpi trūcīgākajiem atēniešiem.

1943. gadā vācieši sāka deportēt Atēnu ebrejus uz koncentrācijas nometnēm. Alise vairāk nekā gadu savā dzīvoklī slēpa ebreju atraitni Reičelu Koenu un viņas bērnus. Alise dzīvoja dažu jardu attālumā no gestapo štāba. Kad vācieši sāka viņu turēt aizdomās un pratināt, viņa izmantoja savu nedzirdīgumu kā attaisnojumu, lai neatbildētu. Alise nodrošināja Koenu ģimenes drošību līdz Grieķijas atbrīvošanai 1944. gadā.

1967. gadā Alise atgriezās Lielbritānijā. Viņa dzīvoja Bekingemas pilī kopā ar savu dēlu Filipu un vedeklu karalieni Elizabeti II.

Alise nomira 1969. gadā. Viņai nepiederēja īpašumi, viņa visu bija atdevusi nabadzīgajiem.

1994. gadā Jeruzalemē holokausta memoriālā *Yad Vashem* Alise tika pagodināta kā *Taisnīgā starp tautām*. Viņas dēls princis Filips par mātes kara laika varoņību teica: "Man ir aizdomas, ka viņai nekad nav ienācis prātā, ka viņas rīcība būtu kaut kādā veidā īpaša. Viņa bija cilvēks ar dziļi reliģisku ticību, un viņa uzskatījusi par pilnīgi dabisku cilvēka reakciju palīdzēt nelaimē nonākušiem līdzcilvēkiem." ●

Raksta avots: *Accidental Talmudist*

—Inese Immure

LIDOSTA RĪGA TURPINA PILNVEIDOT PAKALPOJUMUS CILVĒKIEM AR DZIRDES TRAUCĒJUMIEM

(Turpinājums no 1. lpp.)

G. Leimanis atgādināja, ka pasažieriem, kuru pārvietošanās spējas ir ierobežotas fizisku vai garīgu problēmu, kā arī vecuma dēļ un kuru stāvoklis prasa papildu palīdzību, pārvietojoties lidostā, tiek piedāvāts īpašs bezmaksas pakalpojums personām ar ierobežotu pārvietošanos (*Passengers with Reduced Mobility – turpmāk PRM*).

Pasažierim tiek sniegta palīdzība no ierašanās brīža lidostā līdz nokļūšanai sēdvietā gaisa kuģī, bet atlidojot – līdz atlidošanas zālei un bagāžas saņemšanai, kā arī nokļūšanai līdz nākamajam transportam lidostas teritorijā, ja tas ir nepieciešams.

PRM pakalpojums ir jāpiesaka 48 stundas pirms izlidošanas aviokompānijas mājaslapā vai tūrisma aģentūrā, kur pirktā biļete, vai biļešu iegādes laikā. Pakalpojumu var pieteikt arī, ierodoties lidostā pirms izlidošanas, informācijas birojā reģistrācijas zālē vai izsaukuma punktā, kas atrodas autostāvvietā. Taču šajā gadījumā iespējama gaidīšanas laiks var būt ilgāks nekā tad, ja to piesaka savlaicīgi, un šis pakalpojums darbojas tikai konkrētajā lidostā.

Pakalpojumu var izmantot daļēji vai pilnībā paralizēti cilvēki, neredzīgie, nedzirdīgie un vājdzirdīgie, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem, arī tie, kas vecuma dēļ nevar uzkāpt pa kāpnēm vai veikt lielus attālumus lidostas teritorijā, kā arī ceļotāji, kuri guvuši traumas, kas ietekmē pārvietošanos.

G. Leimanis ar lepmumu uzsver, ka lidostā Rīga strādā viena darbiniece,

kas prot zīmju valodu, un daži regulārie nedzirdīgie ceļotāji viņu zina un lūdz tieši viņas pakalpojumu.

Vairāki nedzirdīgie pasažieri izvēlās pieteikt aģentu jeb asistentu, jo nejūtas ērti, ka lidostas asistents visu laiku ir blakus līdz iekāpšanai lidmašīnā.

Tomēr G. Leimanis iesaka izmantot šo pakalpojumu, jo tā var ātrāk iziet drošības kontroli, kā arī darbinieks informēs par izmaiņām izlidošanas grafikā. Ja nedzirdīgais nevēlas, ka asistents visu laiku ir blakus, viņš var rakstiski aģentam paziņot par vēlmi tikt iekāpšanas sektorā, uzrakstīt savu vārdu, uzvārdu un telefona numuru, ja gadījumā jāsaņem steidzama informācija.

Tāpat G. Leimanis atgādina, ka, ja esat ielidojis citā valstī un pasūtījis PRM pakalpojumu, jums jāpaliek lidmašīnā un jāsaņem asistents. Ja būsiet jau izkāpis no lidmašīnas, asistents jūs neatradīs un nevarēs jums palīdzēt.

Daži aktīvie nedzirdīgie ceļotāji izvēlās nepieteikt asistentu, jo tas uzliek ierobežojumus – nav iespējas izdrukāt iekāpšanas karti (*boarding pass*) mājās un jāierodas divas stundas pirms lidojuma, jāizstāv rinda, lai to dabūtu.

G. Leimanis nepiekrīt, ka pakalpojums tiek ierobežots. Tas ir atkarīgs no aviokompānijas, ar kuru esat izvēlējušies lidot. Ir aviokompānijas, kuras ļauj jau 48 stundas pirms izlidošanas ieregistrēties (*web check-in*) un izdrukāt iekāpšanas karti. Ja lidojat ar aviokompāniju, kurai iekāpšanas karti var izdrukāt tikai lidostā, pareizi būtu, ierodoties lidostā, uzreiz aktivizēt PRM pakalpojumu, jo tad jums nebūs jāstāv rindā. PRM apkalpošanas grupas aģents jums palīdzēs ieregistrēties, nodot bagāžu un arī saņemt iekāpšanas karti, nestāvēt rindā, kā arī iziet drošības kontroli bez stāvēšanas garajā rindā, jo lidostā Rīga PRM pasažierus drošības kontrolē apkalpo FAST TRACK līnijā (paātrinātā drošības līnija).

Par to, vai ievērot obligāto ierašanos lidostā divas stundas pirms izlidošanas, ir jāvienojas ar aviokompāniju. Ja atļauj ierasties vēlāk un pats pasažieris ir pārliecināts, ka rindu dēļ uz drošības pārbaudi nenokavēs savu reisu, tad tā ir viņa atbildība.

Dažas reizes nedzirdīgie piedzīvojuši

situāciju, ka pirms iekāpšanas lidmašīnā (iekāpšanas sektorā) atskan kāds paziņojums – to viņi pamana pēc pasažieru sakustēšanās. Viņi redz, ka pasažieri sadalās divās grupās, bet nesaprot – kāpēc.

G. Leimanis skaidro, ka parasti noteiktu laiku pirms izlidošanas pa mikrofonu paziņo, kāda reisa lidmašīnā sāksies iekāpšana un kuri pasažieri tiks aicināti pirmie. Šis process (viena vai divas rindas vai kuri pasažieri tiks iesēdināti pirmie vai otrie) ir atkarīgs no aviokompānijas, ar kuru pasažieri lido. Ar šo kārtību var iepazīties, iegādājoties aviobiļetes, vai sīkāk par to var uzzināt jau ceļošanas laikā, pirms iekāpšanas jāsazinās ar iekāpšanas sektora darbinieku, kurš izstāstīs notiekošo, vai jāprasa PRM apkalpošanas aģentam, kas to visu izskaidros.

Kā darbojas evakuācijas paziņošanas sistēma lidostā, kurai vajadzētu būt aprīkotai arī ar gaismas signālu?

G. Leimanis skaidro, ka šobrīd lidostas evakuācijas plāns strādā pēc šādas kārtības: brīdī, kad nostrādā uguns drošības informācijas sistēma un dūmu/karstuma detektori fiksē paaugstinātu jutību, lidostas Rīga ugunsdzēsēju komanda (atrodas lidostas teritorijā) nekavējoties dažu minūšu laikā ierodas un pārbauda, kāpēc ir nostrādājuši konkrētie dūmu/karstuma detektori. Šajā brīdī evakuācijas signāls pasažieriem vēl nav aktivizējies. Ja ir nepieciešama pasažieru evakuācija, tad to veic šie paši lidostas speciāli apmācītie ugunsdzēsēji un kopā ar drošības dienestu attiecīgā lidostas daļa tiek evakuēta.

Nobeigumā G. Leimanis aicina visus LNS biedrus iepazīties ar lidostas Rīga mājaslapu, kur ir aprakstīts PRM pakalpojums. Tajā ir ietverta arī videofilma – www.riga-airport.com/palidziba-personam-ar-ierobezotam-parvietošanas-iespejam. ●

LTV 1 PIEDĀVĀ

Sākot ar 24. aprīli, piecas nedēļas pēc kārtas sestdienās plkst. 16.30 skatāms izglītojošs un vizuāli krāšņs BBC dokumentālo filmu cikls *Ideālā planēta* ar subtitriem.

Ciklā ir piecas sērijas, un pēdējā vēsta par ne mazāk spēcīgu, taču planētai viskaitīgāko spēku – cilvēci. Ko varam darīt, lai novērstu savu postošo ietekmi uz dabas spēkiem un atjaunotu tūkstošiem gadu ilgo līdzsvaru?

No 24. aprīļa trīs sestdienu rītus pēc kārtas plkst. 9.45 LTV ar subtitriem skatāma jauka Zviedrijas filma visai ģimenei trīs sērijās par sirsniņu, bet daždien palaidniņu puisēnu – Lennebergas Emīlu. Raidījumu atkārtojumus var noskatīties LTV mājaslapas sadaļā *Nezirdīgajiem*. ●

SVEICAM MAIJA
JUBILĀRUS!

Rīgas biedrībā

- 01.05. GUNA PRIEDE
- 02.05. BAIBA ANCĀNE
- 09.05. MARIJA PRIEDĪTE
- 10.05. ARNIS KEIRIS
- 10.05. EDĪTE ROZENFELDE
- 11.05. JĀNIS KRAZE
- 14.05. JĀNIS IKAUNIEKS
- 18.05. ZINA MŪRNIECE
- 18.05. AGRITA-VIJA KLUŠA
- 20.05. JURIS RUSMANIS
- 25.05. INĀRA BIRNĪTE
- 31.05. DZINTRA INTSONE

Daugavpils biedrībā

- 05.05. MARIJA STAPKEVIČA
- 18.05. TATJANA BARBOSOVA
- 25.05. ALEKSEJS MIRONOVS

Valmieras biedrībā

- 30.05. ANNA MARTINSONE

ATVADU VĀRDI
MANEFAI
UĻJANOVAI

Mūžībā aizgājusi LNS Pļaviņu biedrības Goda biedre **MANEFA UĻJANOVA (26.11.1936.-10.04.2021.)**.

Manefa bijusi Pļaviņu reģionālās biedrības (tagad Rīgas biedrības Pļaviņu grupas) biedre 45 gadus. Viņa bija viena no tiem, kas vienmēr rūpējās, lai biedrības aktivitāte neiznīkst. Vienmēr interesējās, kā nezirdīgajiem biedriem klājas. Ilgus gadus Manefa brīvprātīgi sniegusi palīdzību biedrības uzturēšanas darbā un organizatoriskajos darbos. Aktīvi piedalījās dažādos pasākumos un amatiermākslas nodarbībās un centās nepalaist garām nevienu mazu vai lielu biedrības notikumu. Dāsni dalījās ar nezirdīgajiem biedriem gan padomos, gan praktiskajās lietās. Manefa, milestību dāvājot savai biedrībai jeb grupai, iestādījusi košus, kuplus un daudzveidīgus ziedus biedrības pagalmā, kas sajūsmināja daudzus biedrus.

Paldies Manefai par neiznīkstošo milestību!

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas tuviniekiem un draugiem.

LNS Rīgas RB un Pļaviņu grupa

LĪDZJŪTĪBAS

*Klusums,
tevis vairs nav,
tikai atmiņas,
kas aizkustina dvēseli,
vārdi, kas nepateikti, skan.*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
ANDIS PIŅKIS
(05.08.1984.-03.04.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņa tuviniekiem un draugiem.

LNS Rīgas RB un Tukuma grupa

†

*Tā gaisma, ko izstaro svece,
Tas gaišums, kas liesmiņā plīvo,
Tas izplēn un pazūd, un gaist,
Bet gaisma, kas cilvēkā dzīvo,
Un siltums, ko izstaro sirds,
Tas nezūd – tas paliek un mirdz.*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
MARGERS LASMANIS
(26.01.1942.-18.04.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņa tuviniekiem un draugiem.

LNS Rīgas RB

†

*Ar ko izmērīt dzīvi?
Ar ko mūžu var mērīt?
– Ar septiņām pēdām. Es nezinu cita.
Ar to, kas paliek pēc nāves.*

Ar cilvēcību.

(L. Brīdaka)

Izsakām dziļu līdzjūtību Pēterim
Kalvītim sievu **FEODORU KALVĪTI**
(02.06.1938.-20.04.2021.),

LNS Rēzeknes RB biedri, ilggadējo
Rēzeknes MRU darbinieci,
aizsaulē pavadot.

LNS Rēzeknes RB

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lms.lv Tālr.: 29180534

Redaktors v. i.: Inese Immure
Maketētāja: Ieva Immure
Iespiests: SIA "IBC PRINT BALTIC"

Sagatavots par Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta, tikai saskaņojot to ar izdevuma redakciju.

Nākamais izdevums 26. maijā.